

‘UNDERKLANG’
LAILA KONGEVOLD

KIRKEFESTSPILLUTSTILLINGEN 2010

INNHOOLD:

	Side:
Forord av Arne Revheim	5
CREATION	7
CIVILIZATION	10
LOST CIVILIZATION	16
SALVATION	17
HEAVEN	18
SONIC BOOM	22
DOOM	23
Øystein Hauge: Mellom konstruksjon og destruksjon - peilinger i Laila Kongevolds kunst	24
Laila Kongevold-CV	32
HOLY SMOKE	33
Kreditliste	34

**Christianssands
Kunstforening**

www.kunstforeningen.com

FORORD

Å gå alene i Christianssands Kunstforening sine lokaler før en åpning, eller etter en lang dag med montering av en ny utstilling, har en særegen kvalitet som jeg gjerne skulle ha delt med publikum. Mange har sikkert kjent på den samme roen eller spenningen som det er ved å gå inn i et rom hvor det er fravær som preger atmosfæren. Man får umiddelbart trang til å gå stille i dørene med dempede skritt mens man snakker lavt med seg selv og tenker andektige tanker.

Kanskje det er utsikten fra de store vinduene i Verkshallen ned mot Domkirken som setter denne andektige stemningen. Jeg stopper alltid der, umulig å gå forbi. Det er noe med den utsikten, noe filmatisk. Det er et vakkert bilde som følger alle utstillingene. Trær, greiner, blader og Domkirken ovenfra, litt på skrå inn mot baksiden.

Man ser vanligvis opp på kirker, det er det normale. Kirkebyggene strekker seg oppover. Slik er de konstruert, elementer stablet oppå hverandere, kuber, rektangler, trekanter, kjegler og spiret som alltid, på toppen. Slik er kirkene, det finnes sikkert unntak, men jeg våger å påstå at kirkearkitekturen har en gjennomgående tendens til å strebe mot himmelen, selvsagt med hensikt.

'Heaven' under montering.
(Foto: Arne Revheim)

Det finnes en del ting som er gjort med hensikt. Faktisk er det vel slik at de fleste store grep som er gjort, er gjort med hensikt. Det står noen bak og de har noe de ønsker å oppnå. Dette er et forord og jeg lover å fatte meg i korthet og vil derfor la en lang rekke med eksempler på hensiktsfulle handlinger ligge. Kort oppsummert er det jeg prøver å si; rundt oss så finnes det krefter som ønsker at vi ser ting på en bestemt måte, en gitt vinkel, et uttenkt ståsted.

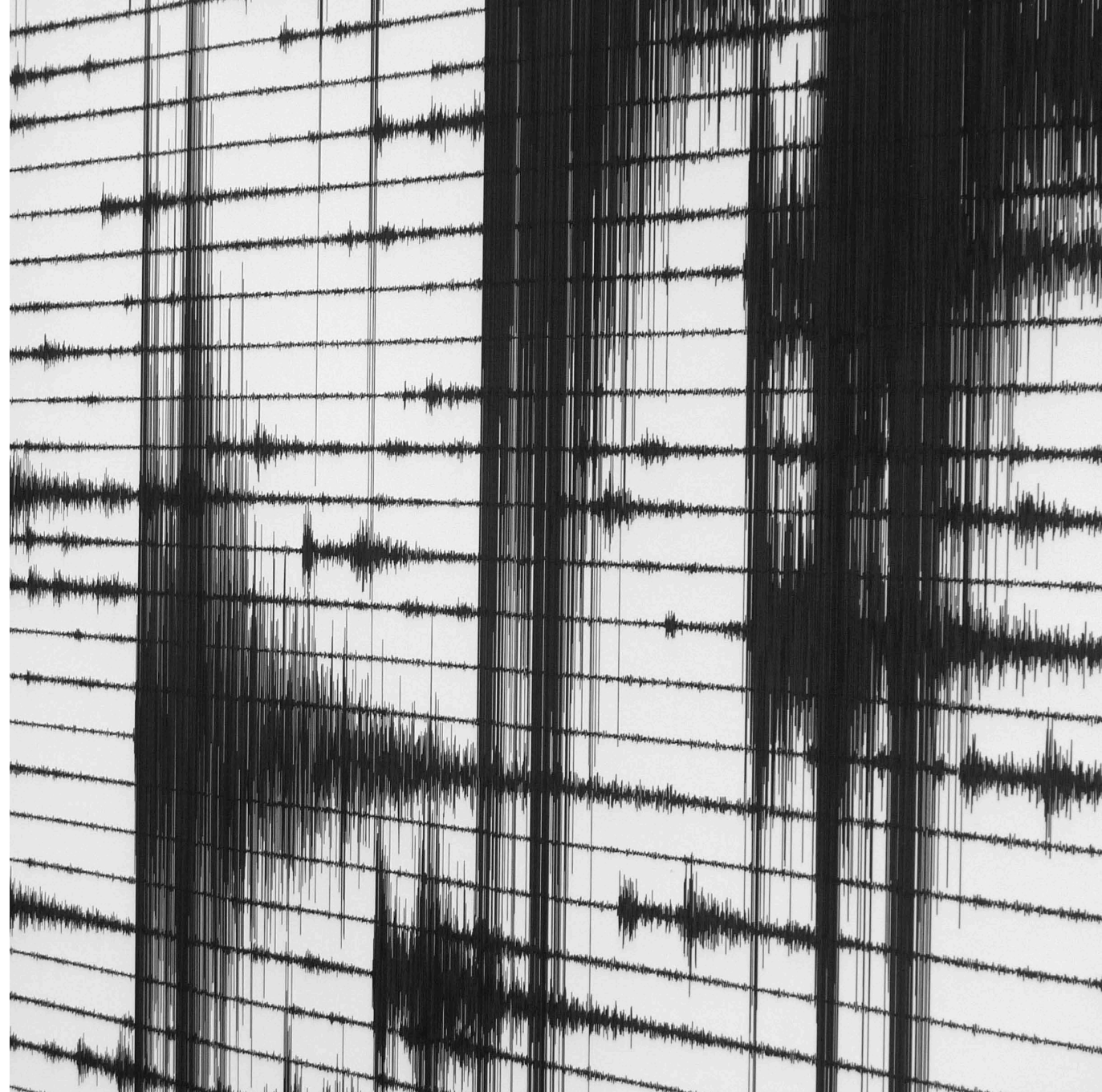
Trer man inn i kunstrommet får man i gode øyeblikk anledning til å se våre omgivelser, samfunnsproblemer, mennesker, natur etc. fra ståsteder som ligger utenfor det vante. Når man kommer til et slikt sted, hvor man gjenkjenner noe fra et nytt perspektiv, vet man at man skal stoppe opp og bruke tid, for herfra har man anledning til å utvide sin horisont, se et større bilde, øke sin kunnskap.

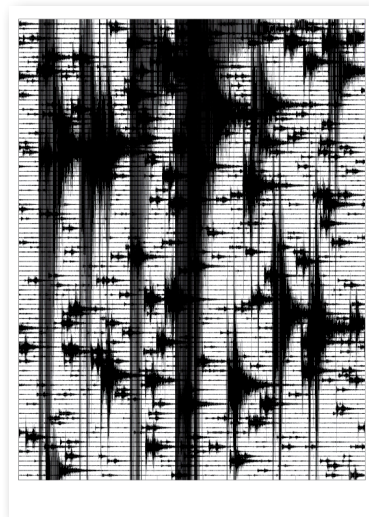
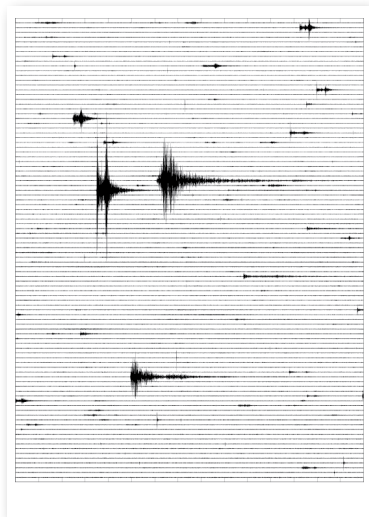
Laila Kongevold har med utstillingen **Underklang** laget ulike rom som ikke bøyer unna de store spørsmål. Men hensikten synes ikke å predikere for et bestemt ståsted. Hun har gitt oss muligheten til å nå en rekke ulike ståsteder hvor man kommer i kontakt med tanker som ligger rundt, bak, mellom, under og ovenfra, litt på skrå inn mot baksiden.

Arne Revheim

Kunstnerisk Leder

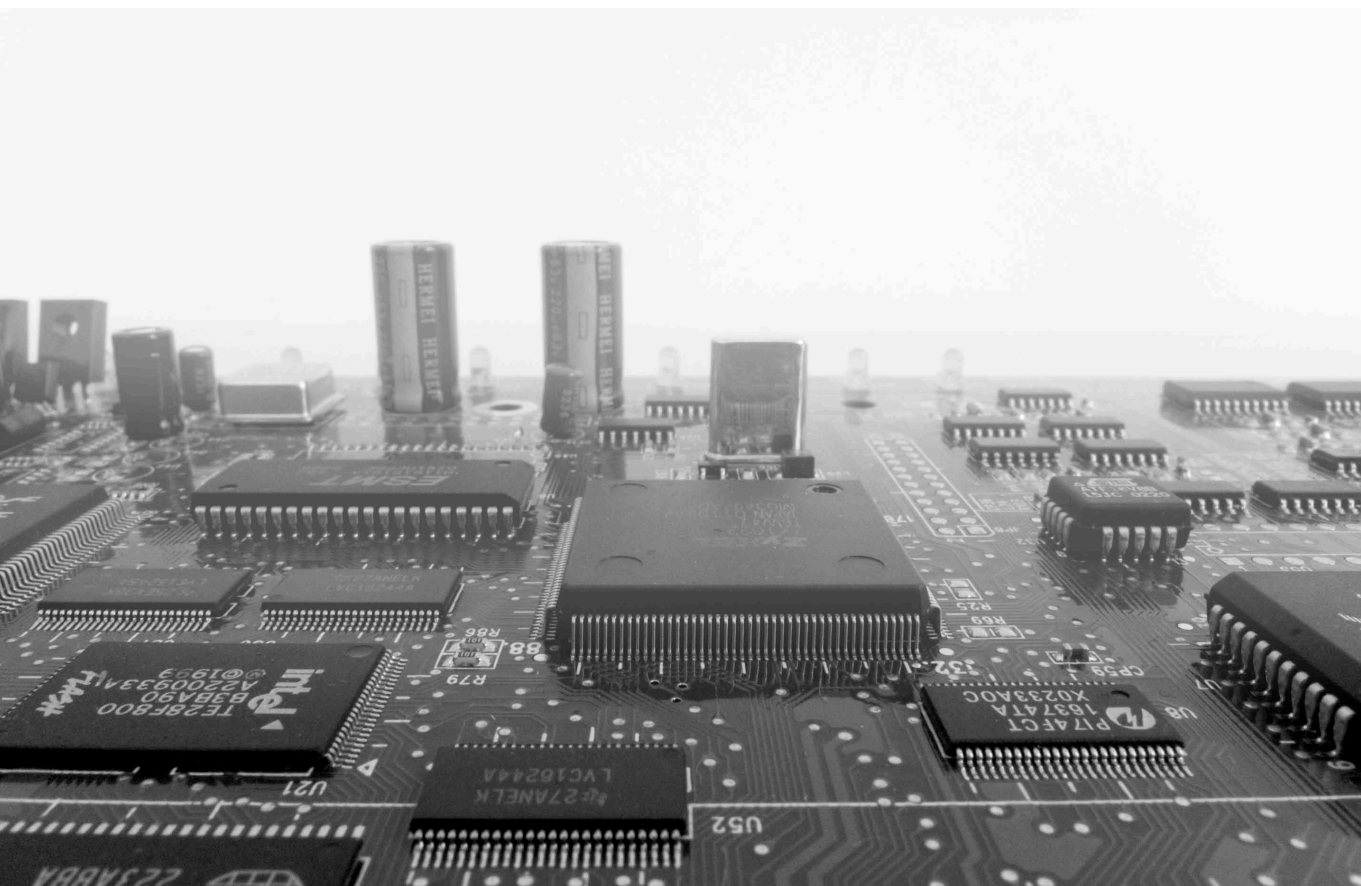
'Creation/3. day'
Detalj Helicorder plot fra 22/2 2008

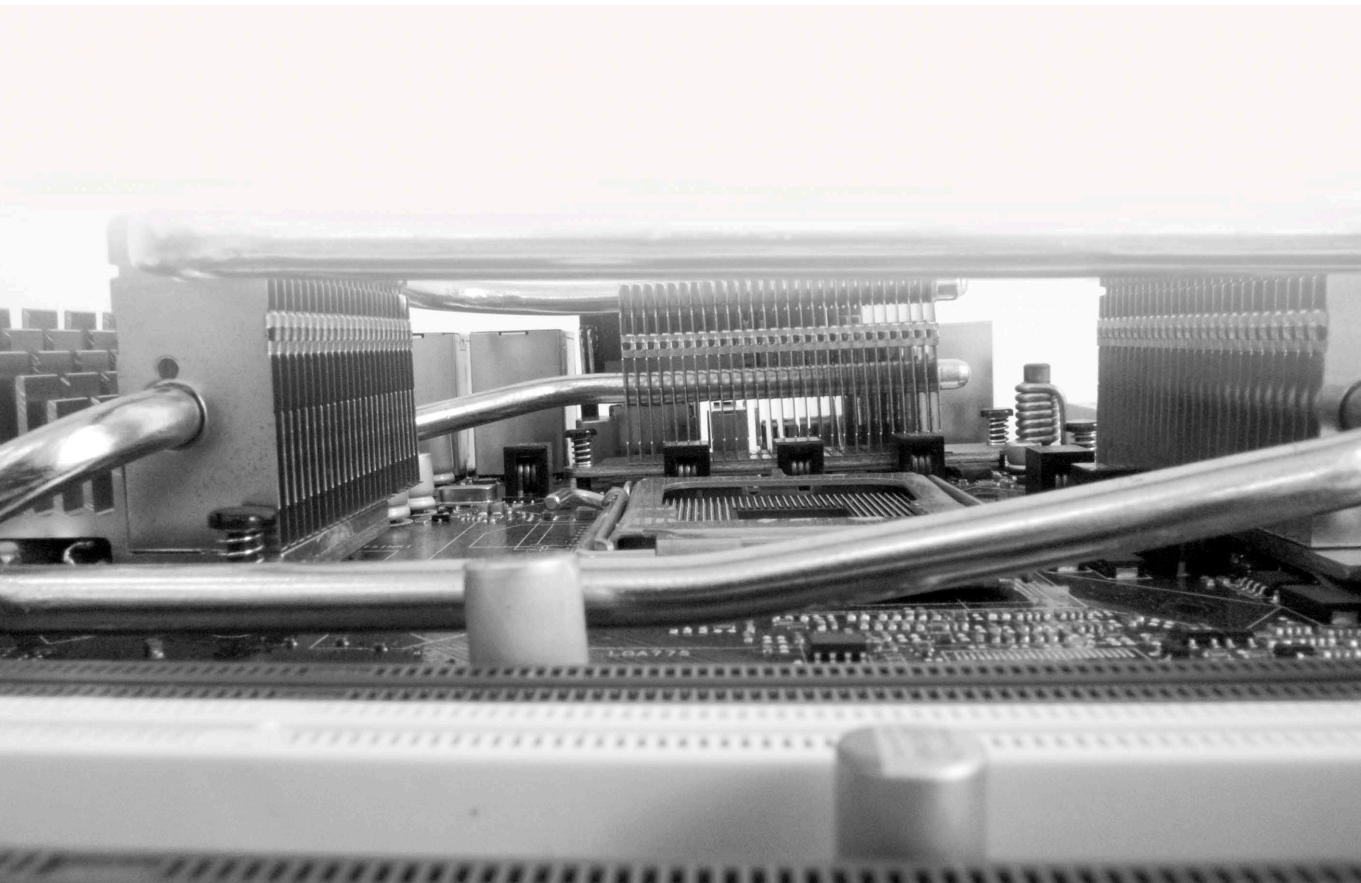

'Creation' (1. day, 2. day, 3. day)
3 Helicorder plots på polyesterduk. (360x250 cm)
(Jordskjelvmålinger på Spitsbergen 20, 21 og 22. februar 2008)

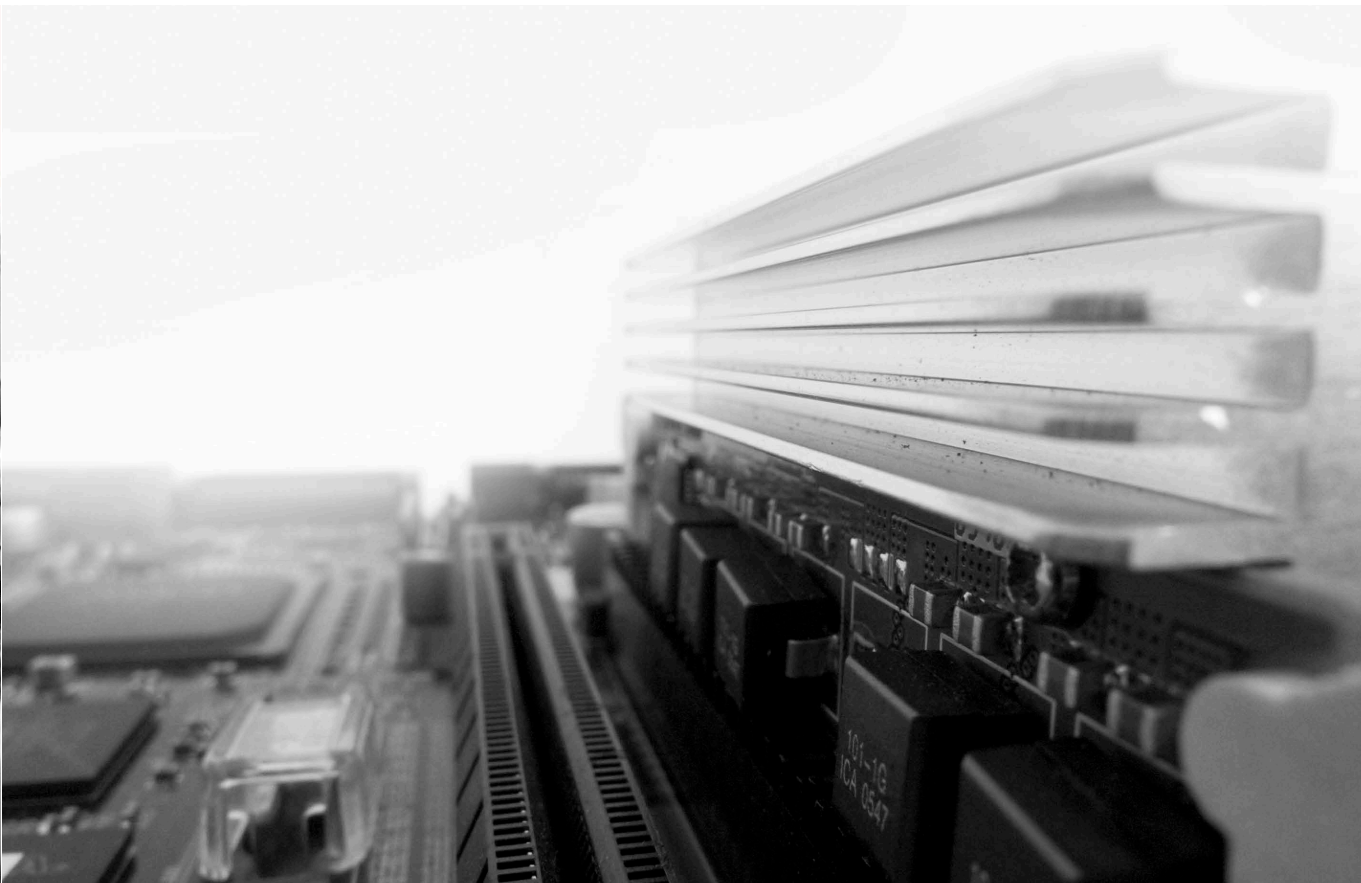

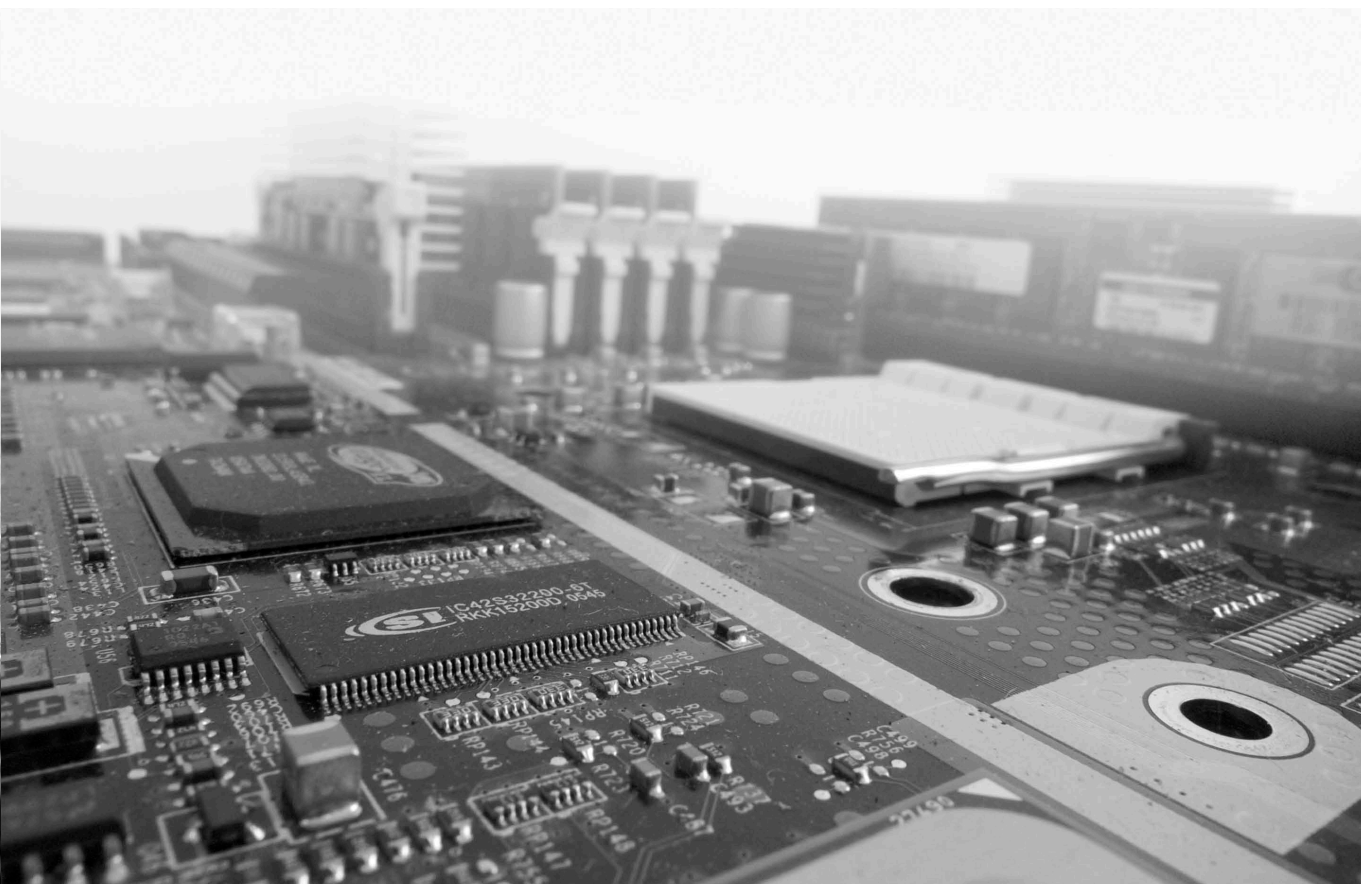

'Civilization'
6 Fotografier i ramme (50x70 cm)

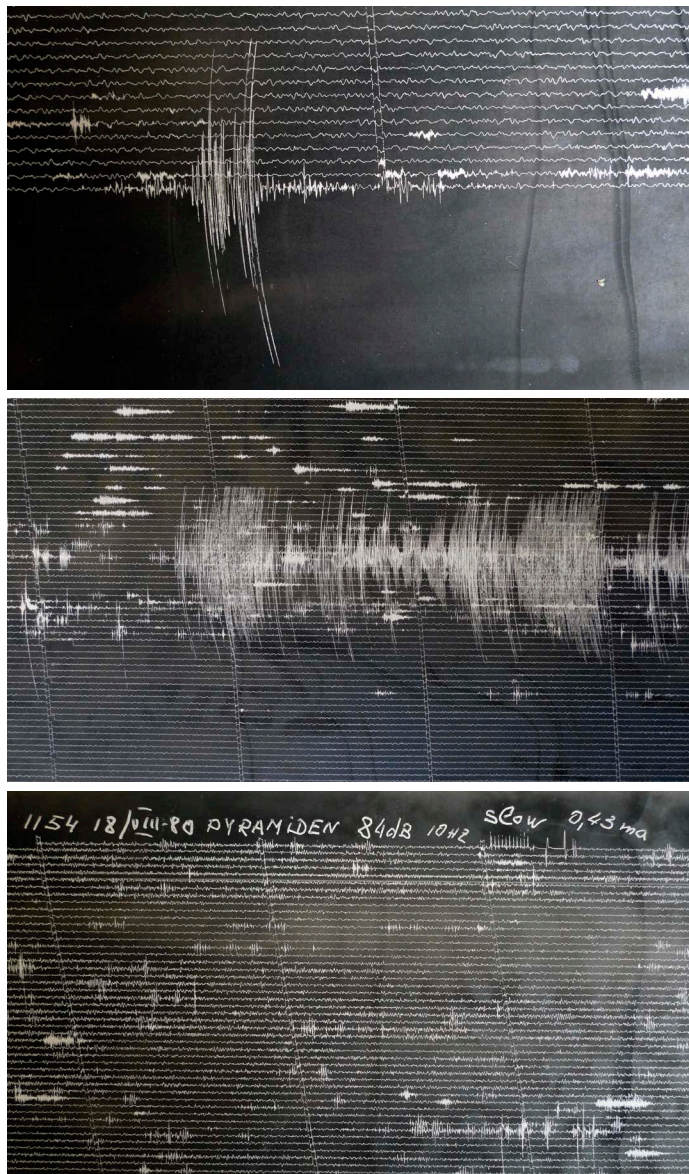

'Civilization'
6 Fotografier i ramme (50x70 cm)

'Civilization'
6 Fotografier i ramme (50x70 cm)

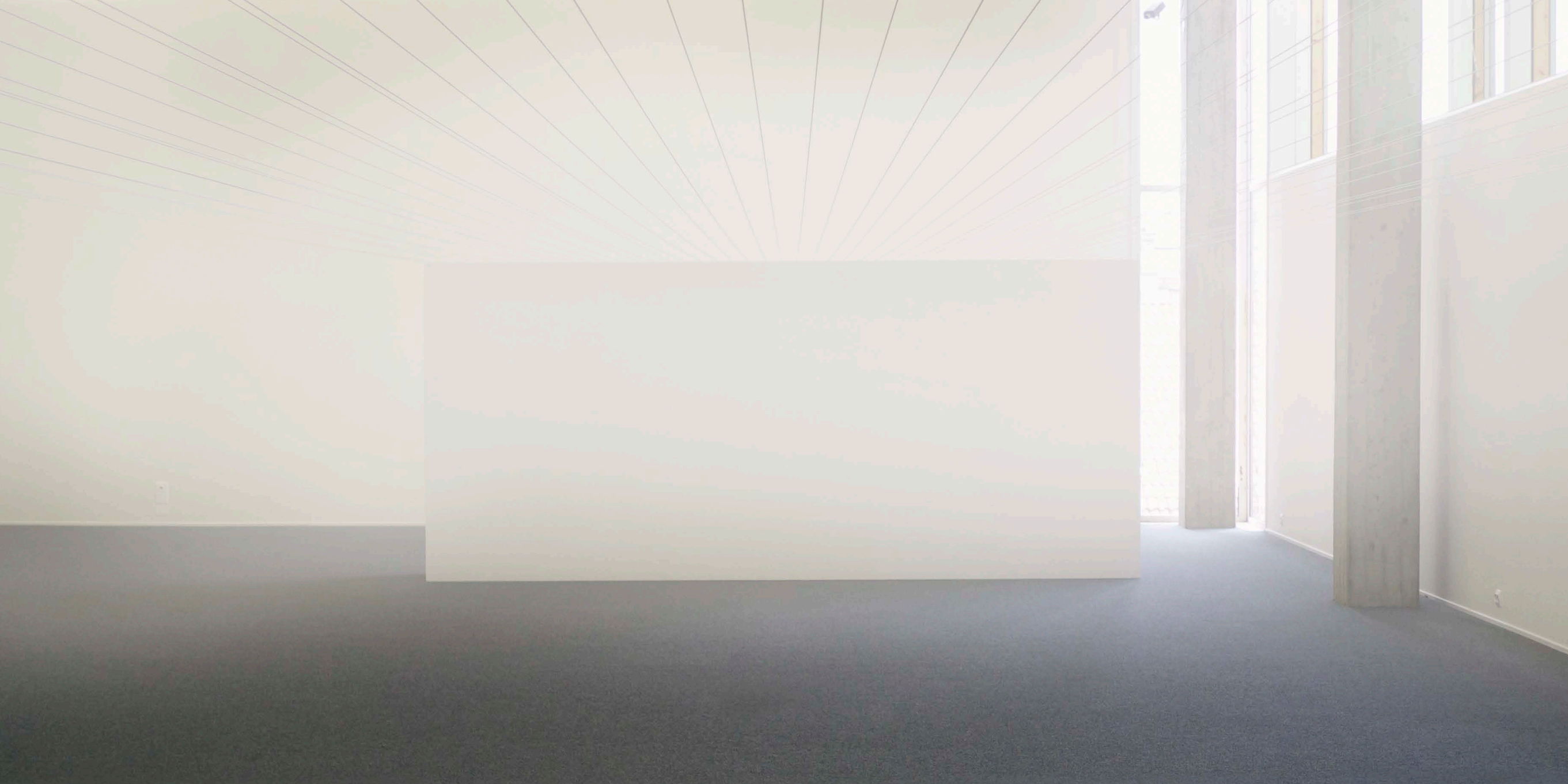

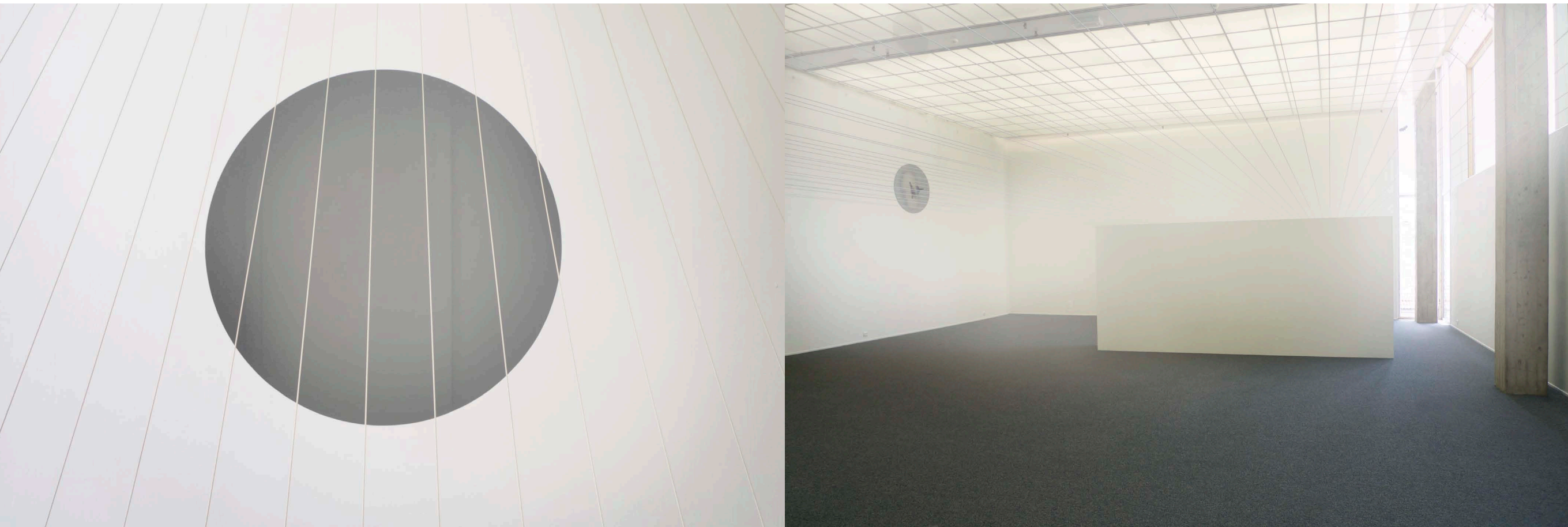
'Lost Civilization'
Detaljer fra 6 stk helicorder plot (Seismogrammer)
i ramme (50x70 cm)
Fra 'Pyramiden' 18-23/8 1980

'Salvation'

Print på aluminium (150x150 cm) Digitalt bearbejdet nyhetsfoto fra internett

'Heaven'
Resonanskasse av tre (450x200x60 cm)
2 mm stålwire (27 m)
Hazer (Tåke)

'Sonic Boom'
Fotoprint på aluminium (1 m diameter)

'Doom (2 minutes of your lifetime)'
Videoprojisering/lyd

*og etter jordskjelvet kom en ild, men Herren var ikke i ilden;
og etter ilden kom lyden av en stille susen.*

Første kongebok, 19.12

Øystein Hauge:

Mellom konstruksjon og destruksjon - peilinger i Laila Kongevolds kunst

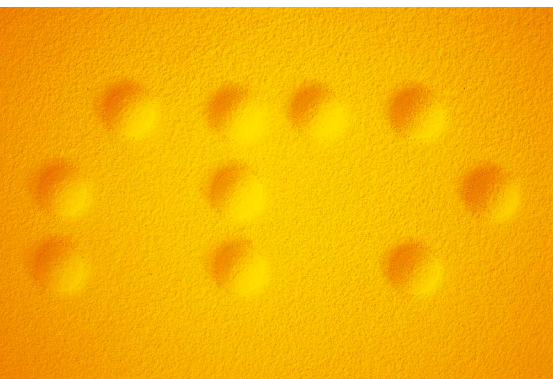
Det å reflektere rundt fenomenene konstruksjon og destruksjon synes å være et favoritttema i mye av dagens kunstformidling. Hele den moderne kunsthistorien er på sett og vis basert på forestillinger knyttet til begreper som oppløsning, brister og brudd, underliggende kaoskrefter med ett eneste formål: å ødelegge alle verdier knyttet til skjønnhet, harmoni og stabilitet. Enhver ny retning, enhver ny -isme kan fortolkes som en sprengning av den foregående. Laila Kongevold er ingen utpreget billedstørmer. Tvert imot, vil nok mange si. Hennes etter hvert omfangsrike katalog gjennomstrømmes av en sterkt virkende skapende impuls. Likevel (og det er her jeg tar i bruk det velbrukte motsetningsparet) hviler det noe nifst over mange av disse verkene, en slags uhygge som bryter med det vi vanligvis oppfatter som "skjønt". Den som leter etter det originale ved Kongevolds kunst kan med fordel begynne her.

Det sies at hvis man stenger mennesker inne i lydtette rom (såkalte ekkofrie kammer), viser det seg at det ikke er stille der. Den amerikanske komponisten John Cage (1912-1992) hadde prøvd dette selv og uttalte i et intervju som ble vist på Henie Onstad Kunstsenter i vår at han hele tiden hørte en høy og en dyp lyd. Den høye lyden var hans eget nervesystem i arbeid, den andre kom fra blodomløpet. Fravær av musikalsk frembrakte lyder (som i hans mest kjente stykke "4.33" eller "Stille sonate for piano" fra 1952) kom til å spille en viktig rolle i hans komposisjoner, men det dreier seg altså om en stillhet som ikke er lydløs.

Stillheten står med andre ord aldri alene. Den er tett forbundet med sitt motstykke, lyden og rytmen. Uten stillhet ingen lyd, uten lyd ingen stillhet. Kunstrommet forsterker denne tilstanden. Vi lytter ikke blindt (med lukkede øyne) som når vi er i en musikkosal. Kontemplativ omgang med billedkunst krever tradisjonelt at vi senker stemmen, nesten som i en kirke. Sansene må ikke virke forstyrrende inn på hverandre.

Laila Kongevold arbeider i dette grenselandet. På utstillingen "Min Gud, min Gud - samtidskunst i kirkens rom" som ble vist i Kulturkirken Jakob i Oslo for noen år siden vakte hun oppsikt med en installasjon bestående av store mengder med malt gurkemeie, formet som blindeskrift. Verket invaderte både synet og luktesansen.

'Markus 15, 33-39/Mellom den sjette og niende time'
Malt gurkemeie, Kulturkirken Jakob, Oslo 2003
Foto: Morten Kildevæld Larsen /Detalj: Laila Kongevold

Estetiske teknologier

Generelt kan man si at bruken av blindeskrift (Braille) i billedkunsten (som går igjen i flere av Laila Kongevolds tidligere arbeider) stiller synets gåte på nytt. Som seende er det vanskelig å formulere noe innsiktsfullt om punkttskriftens billedskapende kvaliteter. Men vi aner at det må ligge noe der, noe billedlig, på de bærende overflatene, bak de skjøre taktile relieffene, både som potensiell energi og som bevegelsesenergi - akkurat som i blikket. For heller ikke synet er noen gang "fast". Blikkets fysiologi avhenger av øyets bevegelser, først ustanselige og ubevisste (det instinktive øyecastet), så konstant og bevisst - når blikket har valgt ut sin gjenstand. Braille og for den saks skyld seismiske målinger, er det vi kaller synsmaskiner, "estetiske teknologier" som er med på å bestemme verkets uttrykk. Det samme kan vi si om tradisjonell oljemaling og moderne digitale verktøy. Man skaper ikke med ideer alene, men med pigment, piksler, grafer, kurver og bokstaver.

'Lost Civilization/1st day off school'

Detalj Helicorder plot fra Pyramiden 23/8 1980 /Fra 'Underklang' 2010

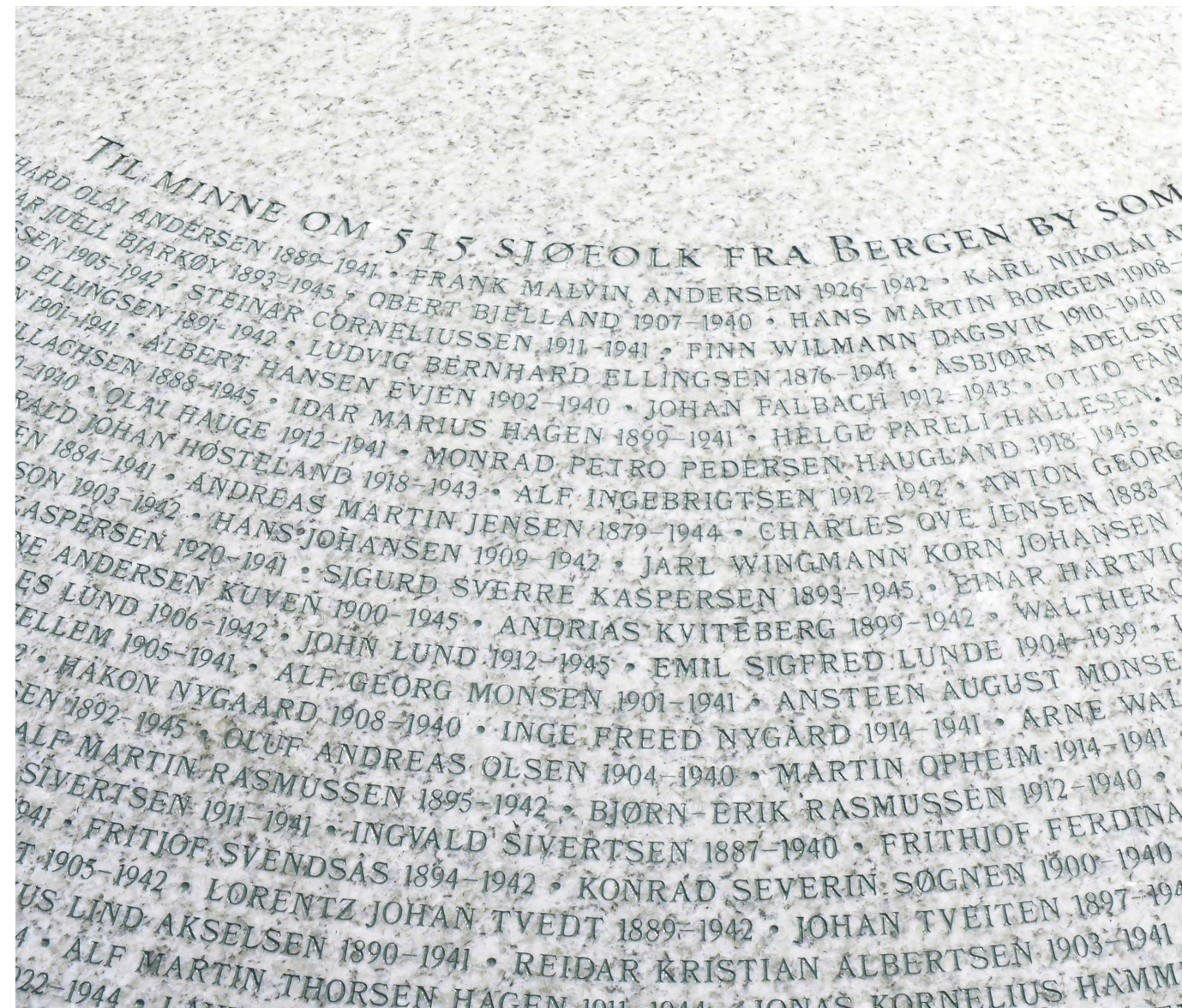
Minnesmerket 'Nordstjernen'
Bergen/ Avduket 8.mai 2004
Foto: Bjarte Bjørkum

Som bilde betraktet har stjernehimmlen noe vesentlig tilfelles med blindeskriften. Den består av punkter som kan leses. "Nordstjernen", et minnesmerke i grantitt som ble avduket på Shetlands-Larsens brygge i Bergen i 2004, utnytter dette spillet. Kongevold har gitt monumentet form av en halvkule med 515 navn, fødselsår og dødsår risset inn i steinen. Alle var sjøfolk som omkom under siste krig. Nordstjernen er den klareste stjernen i stjernebildet Lille bjørn. Flere kjente skip har fått sitt navn oppkalt etter den, nettopp fordi den trofast viser hvor nord er og dermed leder båtene trygt mot havn. Kongevolds kuppel blir på en og samme tid både bilde og form, periferi og sentrum. Den peker tilbake på fortidige tragedier men henleder også vår oppmerksomhet på retningen i våre egne liv. Dette velger jeg å kalle Kongevolds metode: Nøkkelen mangler til bildets gåte slik den mangler til skriften fra forsvunne folkeslag som har gått under i historien. Hun er verkorientert, samtidig som noe i kunsten hennes slipper taket og gir plass til en annen type erfaring eller nærvær.

Det hviler i det hele tatt noe katastrofalt over Kongevolds kunst, noe ustabil, en detalj som på et blunk kan ødelegge hele den estetiske effekten. Trolig er det nettopp dette som griper oss så sterkt. At det vi ser ikke er fullkomment harmonisk strukturert, men stråler ved en gåtefull, underliggende dissonans?

Vitenskap og kunst

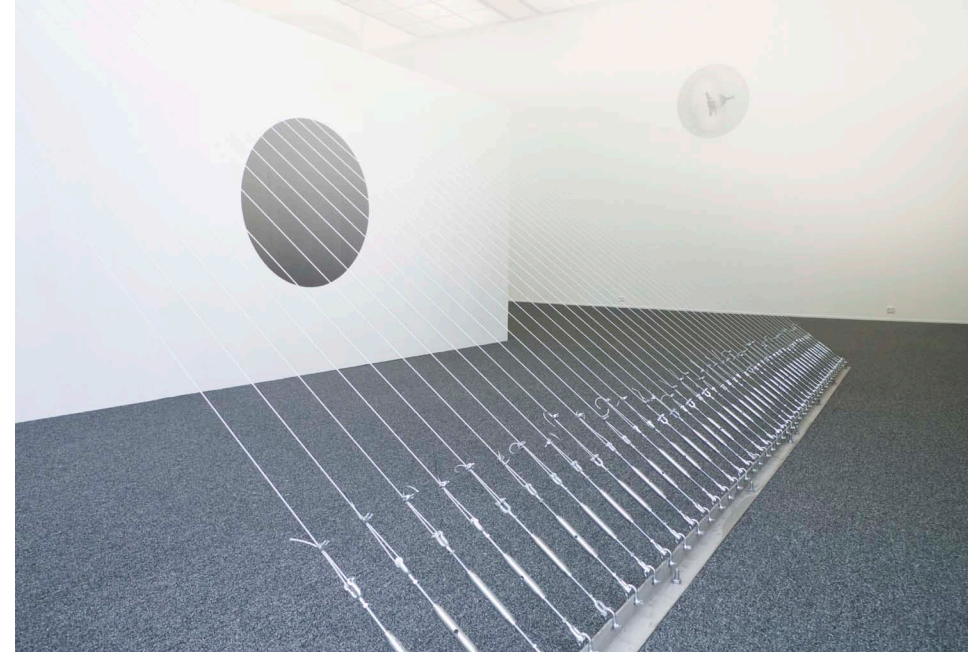
"Det vitenskapelige eksperimentet opphørte med å tjene de sannhetssøkende og skapende aktiviteter da kunstens og vitenskapens veier skilte lag", skrev den tyske sosiologen og vitenskapshistorikeren Max Weber i en berømt artikkel om "Vitenskap som kall" fra 1919. Stikk i strid med gjengs oppfatning påstår Weber at vitenskapen har lånt eksperimentet fra kunsten. Her er det fristende å gå planken helt ut og hevde at Laila Kongevold har stjålet eksperimentet tilbake fra vitenskapen og gjeninnsatt det i dets gamle rolle - som utforskning av virkeligheten med henblikk på å avdekke sannheten.

Flere av verkene i utstillingen "Underklang" tar utgangspunkt i vitenskapens estetikk og metodikk. Naturens lyder oppfanges av seismiske apparater og printes ut som diagrammer til analyse, forståelse og innsikt. Sannhet svart på hvitt. Kunststrømmet problematiserer denne sannheten. De sterkt forstørrede seismogrammene ("Creation") formidler noe annet enn originalene, noe som vanskelig lar seg artikulere. Som kunstbilder sprenger de vitenskapens etablerte modeller og prognoser, som om de forsøker å si noe som vitenskapen ikke har mulighet for å si - som den ikke vet, som den ikke har mulighet for å ha viten om.

"Naturens stemme er en malt, villført bokstav", skrev den tyske dikterfilosofen og teologen Johan Gotfred Herder allerede i 1772 i sin avhandling "Om sprogets opprinnelse". Hans dypeste tanke var at virkeligheten alltid må forstås som en prosess, og at mennesket (i motsetning til dyret som er falt til ro i sitt artspreng) stadig er underveis. "Gjennom sine lyder skjelver naturen av mening". I det minste var det slik de gamle grekerne lyttet til den, ifølge Herder. Liksom "raslingen i løvet på Dodonias eiketrær" ga opphav til profetier, har lyden også i andre sivilisasjoner vært et nærliggende materiale for sannsigerkunst.

Å lytte er noe annet enn bare å høre. Å lytte er å forsøke å forstå hva som vil komme til å skje. Vi lytter med en spesiell form for oppmerksomhet, mot indisier og tegn som kan dechiffreres og fortolkes. "Lyttingen er selve tidens og rommets sans", påstår filosofen og semiologen Roland Barthes i en artikkel om språkets forhold til sansene ("Når språket bruser", 1975). Der sansene begynner stanser filosofien, men språket er selv sanselig og fortsetter å virke som et lystbetont, inderlig og nesten formålsløst fenomen langt utover de grenser som tanken vanligvis setter. Resonnementet kunne fungert som billedtekst til nær sagt alle verk på denne utstillingen. Vi lytter mot jordens seismiske indisier ("Creation"), til stadig mer avanserte metoder for "verdensvedlikeholdelse" og kontroll ("Civilization"), vi lytter mot naturkatastrofer og destruksjon ("Lost Civilization") som vil lytte mot frelse og forløsning ("Salvation" og "Heaven").

'Heaven' og 'Sonic Boom'
Fra 'Underklang 2010

Etterklang

"Og med ett kom det en lyd fra himmelen som av et fremfarende veldig vær og fylte hele huset der de satt." (Apostlenes gjerninger, 2.2).

Bibelen er rik på passasjer, bilder og lignelser hvor naturen fører ordet. Det var været som fylte disiplene med den Hellige Ånd og fikk dem til å tale med andre tunger. Å lytte er det evangeliske verbet par excellence. Troen baserer seg på lyttingen til det guddommelige. Protestantiske gudshus er i stor grad bygget i etter lyttingens lover. Lyttingen taler. Selv i et gjennomsekularisert samfunn som vårt er lyttingen til bilder fremdeles en religiøs holdning. Verkene i "Underklang" viser dette til fulle: De retter seg på én gang mot det hemmelige og det hellige, mot fremtiden enten den ligger i vitenskapens eller Guds hender.

Øystein Hauge er kunstanmelder i Bergens Tidende og teoriansvarlig ved Kunsthøgskolen i Bergen.

Laila Kongevold

Utdannet ved Kunsthøgskolen i Bergen 1998 og har siden hatt en rekke utstillinger i inn-og utland. Arbeider med installasjon og utsmykking i varierende materialer og teknikker. Hun har mottatt flere stipender og priser fra offentlige og private aktører. Innkjøpt av Norsk kulturråd og representert i Sørlandets Kunstmuseums samling.

UTSMYKKINGER:

Agder Energi, Kristiansand 2009-2010
Rådhusamfiet Porsgrunn 2006-2007
Universitetet i Stavanger 2004-2006
Borgen Sykehjem, Sarpsborg 2004-2005
Kapell Kirkens Hus, Oslo 2004
Krigsseilernes minnesmerke i Bergen 2003-2004

UTVALGTE SEPARATUTSTILLINGER:

HELLIG LAND, Punkt 0 / Kanalmuseet Ørje 2007
[VERA LUX], Møre og Romsdal Kunstnersenter, Molde 2002
ARTE POVERA, Galleri By The Way, Bergen 2001
DEN FORSVUNNE DIAMANTEN, Galleri S · E, Bergen 2001

UTVALGTE GRUPPEUTSTILLINGER:

VEVRINGUTSTILLINGA, Vevring 2006, 2009
IN/BETWEEN: VOICES, Lofoten 2007
10X10, Sørlandets Kunstmuseum, Kristiansand 2005
MIN GUD, MIN GUD, Kulturkirken Jakob, Oslo 2003
MUSICAXOCCHI/EYEMUSIC, Bolzano, Italia 2002
ANTEPRIMA BOVISA Milano Europa 2000, PAC/Palazzo Della Triennale, Milano, Italia 2001
OSLO-OPEN, Henie-Onstad Kunstsenter, Oslo 2000
COASTLINE/ NAUST, Reykjavik, Island 2000

ÅRS-OG LANDSDELSUTSTILLINGER:

VESTLANDSUTSTILLINGEN 2000
HØSTUTSTILLINGEN, Oslo 1996,98

ANNET:

HYDROGENFABRIKKEN-Nasjonalt kunstsenter i Fredrikstad? 2009
-Innovasjonsallianse kultur/næring i regi av Østfold Kunstnersenter
CHURCH OF ALL STARS***, Kulturkirken Jakob, Oslo 2005
Produsent/kurator i samarbeid med Erik Hillestad /Kirkelig Kulturverksted

Født i Stavanger 1970.

Oppvekst i Flekkefjord.

Bor og arbeider i Fredrikstad.

Medlem av Norske Billedkunstnere
og Østfold Bildende Kunstnere

laikong@online.no
www.lailakongevold.no

'Holy Smoke'
Fotografikk (36 x 49 cm)

Kunstforeningen takker:

Først og fremst Laila Kongevold.

Takk for godt samarbeid med Domkirkens Jubileumskomite, koordinatør Ragna Marie Henden og De Internasjonale Kirkefestspill.

Laila Kongevold takker for samarbeidet og følgende leverandører :

NORSAR ved Tormod Kværna for rikelig tilgang på analoge og digitale Helicorder plots (Seismogrammer).

Guro Kjøksvik Husby ved EL-Retur og Le Minh Nhut ved Stena Metall for tilgang på kretskort fra kasserte datamaskiner.

Konsis Grafisk ved Jan Frode Rekdal for storformatprinter.

Pål Morten Hverven ved Fiksern AS for leie av Hazer.

Hi-Fi-klubben i Kristiansand for lån av Subwoofer.

Agder kunstnersenter for diponering av gjesteleilighet under monteringsperioden.

Øystein Hauge for katalogtekst.

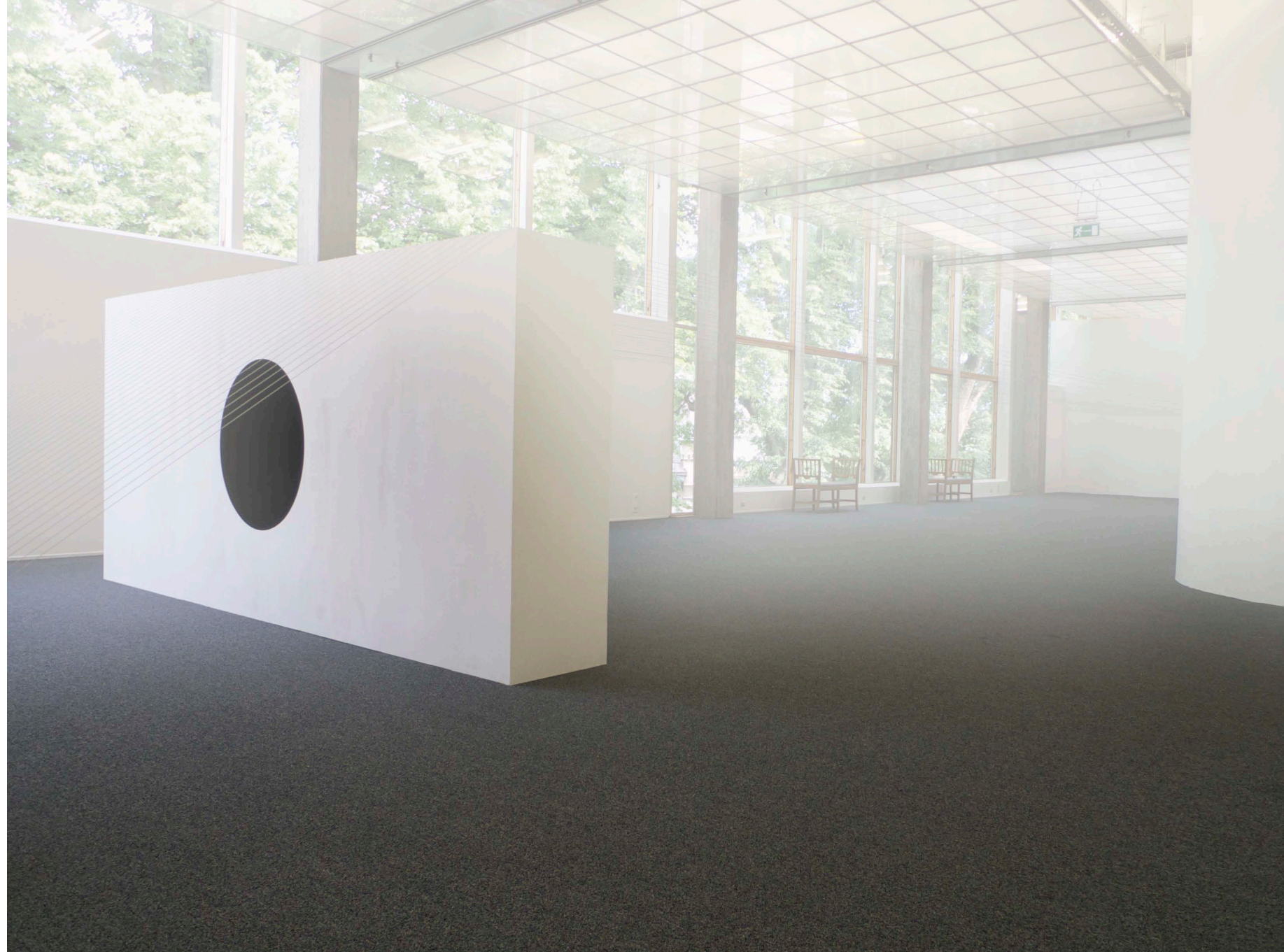
Stefan Christiansen for monteringshjelp og all mulig støtte gjennom hele utstillingen og flere andre prosjekter gjennom mange år.

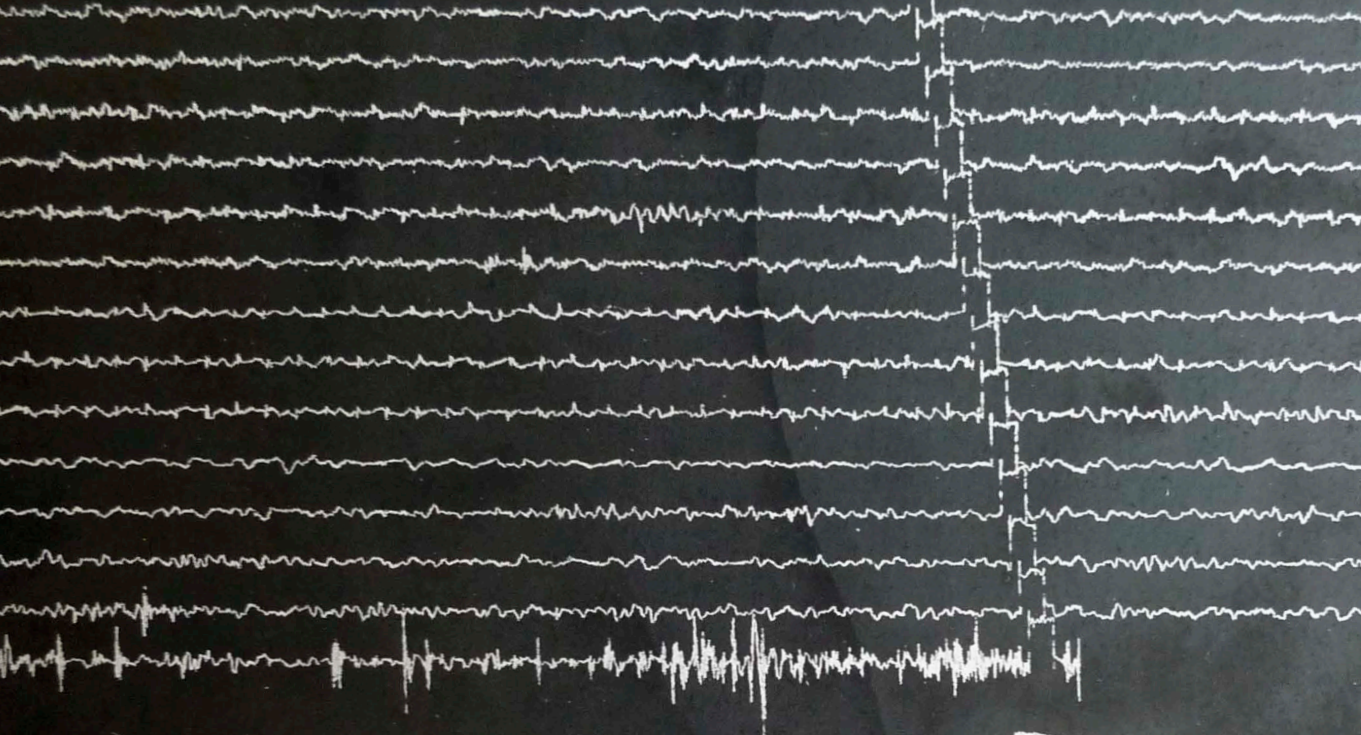
Foto: @ Bono/ Laila Kongevold 2010 (Der ikke annet er spesifisert)

Foto side 17 og 22 er hentet fra internett og fotografert av offentlig amerikansk tjenestemann og U.S. Navy.

Katalogtrykk: Stav

Sponsor for utstillingen:

1157